

Пре тридесетак година британски професор Данкин Вилијамс, озбиљно забринут услед пропадања класичне естетике у уметности под налетима савременог нихилизма, објавио је студију „Мајмуни у панталонама: болесна литература за болесно друштво“ (The Trousered Apes: Sick literature for a sick society). Он ту излаже своје виђење узрока тих појава и предлаже могућа решења. Предговор је у свом непоновљивом стилу написао велики Малколм Магериц.

Укратко, теза књиге је да свако ко шкраба не постаје аутоматски песник или писац и да свако ко наноси боје на платно није ликовни уметник. Обуците мајмуна у панталоне, дајте му четку да је замочи у разне фарбе и положите испред њега платно. Резултат ће бити „мајмунијада“ без обзира на то да ли је током „уметничког акта“, за разлику од колеге-мајмуна на грани, овај „сликар“ носио панталоне или не.

Обуците мајмуна у панталоне, дајте му четку да је замочи у разне фарбе и положите испред њега платно. Резултат ће бити „мајмунијада“

Mutatis mutandis, сличан принцип применљив је и на јавни дискурс и на учеснике у њему. Свако ко се меша у јавни живот и ко даје изјаве и држи предавања друштву о стварима о којима врло мало зна не постаје аутоматски јавна личност или озбиљна организација, нити представља неки сектор који би био већи и значајнији од његовог кафе друштва. Ових дана, једна „невладина организација“ под именом Иницијатива 33 огласила се, али не више у познатим и досадним тоновима закерања о стварима које им се не свиђају, већ сада већ на начин који има потенцијал да стварно угрози основне слободе и политичку аутономију грађана. Ради се о њиховом захтеву [\[1\]](#) да се продаја артефаката са ликом генерала Ратка Младића административно онемогући. Затим следи бизарно образложење које ауторе овог захтева поставља у оквиру наслова наведене књиге Данкана Вилијамса: „продаја фигура злочинца Ратка Младића без икаквих реакција полиције и осталих државних органа показује свима колико је српско друштво далеко од европских вредности.“

Уколико је владавина закона једна од суштинских европских вредности за које се Иницијатива 33 залаже, онда већ прво питање мора да гласи: постоји ли закон који продају предмета са ликом Ратка Младића забрањује, и ако постоји када је био усвојен и шта у њему пише? У једној европски уређеној земљи – за разлику од некаквог „азијатског деспотизма“ [\[2\]](#) – полиција не може да реагује без законског покрића.

Уколико је владавина закона једна од суштинских европских вредности за које се Иницијатива 33 залаже, онда већ прво питање мора да гласи: постоји ли закон који продају предмета са ликом Ратка Младића забрањује, и ако постоји када је био усвојен и шта у њему пише?

Друго питање које би се морало поставити је следеће. Колико су земље чланице Европске уније по овом питању далеко или близу „европских вредности“? Србија није чланица ЕУ па строго говорећи српско друштво и нема обавезу да подражава европске вредности, шта год то било.

Садржај европских вредности у односу на лик Ратка Младића можемо да испитамо врло једноставно и лако. Да ли је у иједној европској земљи забрањена продаја Младићевих статуа или ношење мајица са његовим ликом? Наравно да није. То је *prima facie* доказ да продавци за тезгама на Зеленом венцу поступају у потпуности у складу са европским вредностима. За разлику, Иницијатива 33, применом грубог притиска и блефирањем да представља неки „сектор“ друштва који је бројнији од неколицине њених чланова, жели да огромној већини наметне своју политичку предрасуду као општу норму. Са европским вредностима, шта год оне биле, то нема никакве везе.

Са разлогом понављамо рефрен „шта год оне биле“ када помињемо европске вредности. Као што у Србији нема закона којим се забрањује јавно коришћење лика генерала Младића, тако ни Европски парламент никада није усвојио нормативан акт који садржи референтни списак „европских вредности.“ То је, заправо, безсадржајна фраза. Балкански политички опортунисти и идеолошки агитатори прагматично је злоупотребљавају и цинично је дефинишу по тренутној потреби. Али чак и под таквим условима, ми Иницијативи 33 (шта год она и где год она била) ипак можемо показати европске вредности како се оне одражавају у пракси европских земаља, бар што се тиче предмета са ликом генерала Младића.

Пише: Стефан Каргановић
уторак, 21 децембар 2010 08:06

У својој провинцијалној острашћености, они су ти који су покренули питање продаје статуа генерала Младића као теста европског опредељења српског друштва. Они сада морају да објасне зашто би ја без полицијске интервенције могао да купим статуу Ратка Младића на Трафалгар скверу, на Place de la Concorde, или на Потсдамер плацу, али по њима не – на Зеленом венцу?

Као што у Србији нема закона којим се забрањује јавно коришћење lika генерала Младића, тако ни Европски парламент никада није усвојио нормативан акт који садржи референтни списак „европских вредности.“

Али прави и неупоредиво важнији лакмус тест не европске опредељености српског друштва него морала и поштења ове фантомске организације јесте нешто друго. Много ређе него раније, али на згражавање грађана још увек исувише често, могуће је у Србији наићи на слике и предмете са ликом бившег диктатора Јосипа Броза. Да се подсетимо: у мају 1945. године диктаторови ескадрони смрти су на словеначко-аустријској граници по кратком поступку побили неколико десетина хиљада (ово је конзервативна процена) ратних заробљеника из редова припадника формација других политичких профила, које је повезивала само једна ствар: противљење Брозовом покрету и успостављању његове диктатуре на територији Југославије. За десетак дана у мају 1945. Брозове трупе извршиле су масовни покољ заробљеника који и најекстравагантнију верзију догађаја у Сребреници у јулу 1995, која би се могла приписати Ратку Младићу, дефинитивно баца у засенак.

Има ли Иницијатива 33 икакав коментар, сада ћемо их парафразирати, на „продају фигура злочинца Јосипа Броза без икаквих реакција полиције и осталих државних органа“? Зар понуда предмета са ликом диктатора не „показује свима колико је српско друштво далеко од европских вредности“?

Ако Иницијатива 33 коментара нема, зашто га нема? Који је разлог за њену селективну моралну индигнацију?

[1] <http://www.srbijanet.rs/vesti/drustvo/70610-nvo-zabraniti-prodaju-figura-s-likom-ratka-mladica.html>

Пише: Стефан Каргановић
уторак, 21 децембар 2010 08:06

[2] Да неке из идеолошког круга Иницијативе 33 не би пало на памет да слично као у случају Добрице Ћосића против мене поднесе кривичну пријаву за „говор мржње“, термин „азијатски деспотизам“ није мој него Карла Маркса. Мада они у сваком случају то могу да учине – било би ми задовољство да их видим пред судом.